

## **Է.00.01 - «ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ»**

### **ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ**

#### **ՀԱՐՑԱՇԱՐ**

#### **ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ )**

1. Հայկական լեռնաշխարհը
2. Հայ ժողովրդի կազմավորումը
3. Հայաստանը Ք. Ա. 3 – 2-րդ հազարամյակներում
4. Վանի թագավորությունը (Բիայնիլի, Ուրարտու, Արարատ)
5. Երվանդունիների թագավորությունը Ք. Ա. 6 – 3 -րդ դարերում
6. Մեծ Հայքի Արտաշեսյան թագավորության ստեղծումը. Արտաշես Ա
7. Հայաստանն Առաջավոր Ասիայի հզոր տերություն. Տիգրան 2-րդ Մեծ
8. Հայ- հռոմեական պատերազմները (Ք.ա. 69 - 66 թթ.)
9. Արտավազդ 2 - րդի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
10. Մեծ Հայքի թագավորությունը վերջին Արտաշեսյանների օրոք
11. Արշակունիների թագավորության հաստատումը Հայաստանում: Տրդատ 1-ին
12. Հին հայկական մշակույթը (հնագույն ժամանակներից մինչև Ք. ա. 3-րդ դար)
13. Քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն: Տրդատ 3-րդ
14. Արշակ 2-րդի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
15. Պապ Արշակունու ներքին և արտաքին քաղաքականությունը
16. Մեծ Հայքի թագավորության 387 թ. բաժանումը. Արշակունիների թագավորության անկումը
17. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայոց գրերի գյուտը
18. Մովսես Խորենացին և նրա «Հայոց Պատմութիւն»- ը
19. Հայկական մշակույթը 5 – 8 -րդ դարերում
20. 450 - 451 թթ. Վարդանանց պատերազմը: Ավարայրի ճակատամարտը
21. 481 - 484 թթ. Վահանանց պատերազմը: Նվարսակի հաշտությունը
22. Հայաստանը 6-րդ դարում
23. Արաբական արշավանքները Հայաստան: 652 թ. հայ-արաբական պայմանագիրը
24. Ազատագրական պայքարը արաբական տիրապետություն դեմ 8 – 9 -րդ դարերում
25. Հայաստանի անկախության վերականգնումը 9-րդ դարի 2-րդ կեսին: Աշոտ Ա
26. Բագրատունիների թագավորությունը 9-11-րդ դարերում
27. Աղանդավորական շարժումները Հայաստանում 4-11-րդ դարերում
28. Զաքարյանների իշխանությունը
29. Կիլիկիայի հայկական իշխանությունը
30. Հայկական թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում. Լևոն Մեծագործ
31. Կիլիկիայի թագավորությունը 1219 – 1375 թթ.
32. Հայկական մշակույթը 9-14-րդ դարերում
33. Հայ ազատագրական շարժումները 15-17-րդ դարերում
34. Իսրայել Օրին և հայ ազատագրական շարժումը
35. Ազատագրական պայքարը Արցախում 1722 - 1730 թթ.

36. Ազատագրական պայքարը Սյունիքում 1722 - 1730 թթ.
37. Հովսեփ Էմինը և հայ ազատագրական շարժումը
38. Մադրասի ազատագրական խմբակը
39. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը 18-րդ դարի վերջին
40. Հայկական մշակույթը 15-18-րդ դարերում
41. Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին (1801 – 1829 թթ.)
42. 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությունը
43. Արևմտահայերի Ազգային Սահմանադրությունը
44. Զեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը
45. 1877 – 1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը: Հայկական հարցի միջազգայնացումը
46. Հայ ազատագրական խմբակները (1869 - 1885 թթ.)
47. Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը. Ծրագրերը
48. Հայդուկային շարժումը
49. Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի կենսագործման սկիզբը. Հայկական կոտորածները 1894 – 1896 թթ.
50. Հայ ազգային – ազատագրական պայքարը 1894 – 1896 թթ.
51. Արևելյան Հայաստանը 20-րդ դարի սկզբին. 1903 թ. հունիսի 12-ի օրենքը
52. Ազգային – ազատագրական պայքարը Արևմտյան Հայաստանում 20-րդ դարի սկզբին: Մասունի 1904 թ. ապստամբությունը
53. Հայկական հարցը 1912-1914 թթ.
54. Առաջին համաշխարհային պատերազմի կովկասյան ճակատը: Կամավորական շարժումը
55. Հայոց Մեծ Եղեռնը
56. Ինքնապաշտպանական կռիվները 1915 թ.
57. 1917 թ. Փետրվարյան և Հոկտեմբերյան հեղափոխությունները և Հայաստանը
58. 1918 թ. թուրքական արշավանքը Հայաստան: Մայիսյան հերոսամարտերը
59. Հայաստանի Հանրապետություն հռչակումը: Բաթումի պայմանագիրը
60. Հայկական հարցը Փարիզի կոնֆերանսում: Սևրի պայմանագիրը
61. 1920 թ. թուրք - հայկական պատերազմը: Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը
62. Խորհրդային իշխանության հաստատումը Հայաստանում
63. Արցախի հիմնահարցը 1918-1921 թթ.
64. Զանգեզուրի գոյամարտը 1918-1921 թթ.: Գարեգին Նժդեհ
65. Մոսկվայի 1921 թ. մարտի 16-ի պայմանագիրը և Կարսի 1921 թ. հոկտեմբերի 13-ի պայմանագիրը
66. Խորհրդային Հայաստանի հասարակական - քաղաքական կյանքը 1920-1930-ական թթ.
67. Հայ ժողովրդի մասնակցությունը Երկրորդ Աշխարհամարտին
68. Սփյուռքահայերի Մեծ հայրենադարձությունը
69. Խորհրդային Հայաստանի հասարակական - քաղաքական կյանքը 1945-1991 թթ.
70. Արցախյան շարժման նոր փուլը (1988 – 1994 թթ.)
71. Հայաստանի անկախության հռչակումը
72. ՀՀ ներքին քաղաքականությունը 1991 – 2018 թթ.
73. ՀՀ արտաքին քաղաքականությունը 1991 – 2018 թթ.
74. Հայկական մշակույթը 1945 - 2018 թթ.

75. Հայրենիք – Սփյուռք առնչությունները 1991 – 2018 թթ.

### ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

1. Հայոց ինքնության դրսևորումները: Ինքնությունը առասպելներում և էպոսում
2. Ինքնության հարցերը Խորենացու «Հայոց Պատմության» մեջ
3. Հայոց պատմության մեջ միջնադարի և նրա փուլերի պարբերացման խնդիրը
4. Նիկողայոս Ադոնցի դերը միջնադարի հայոց պատմության ուսումնասիրման գործում
5. Խաչակչաց առաջին արշավանքները և Կիլիկյան Հայաստանը
6. Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը
7. Հյուսիսային Կովկասի հայկական գաղթավայրերը
8. Լազարյան ճեմարանը Մոսկվայում
9. Հայոց պատմության նոր և նորագույն շրջանի պատմության պարբերացման հիմնախնդիրը
10. Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանին միացնելու հիմնախնդիրը հայ պատմագիտության և հասարակական մտքի գնահատմամբ. «Չարյաց փոքրագույն»-ի հայեցակարգը
11. Հայաստանը Ռուսաստանի Ժողովրդագրական քաղաքականության ոլորտում 19-րդ դարի առաջին կեսին
12. 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի սկզբի հայ զինյալ պայքարի փուլերը և ձևերը
13. 1908 թ. երիտթուրքական հեղաշրջումը և հայ ազգային կուսակցությունների նոր մարտավարությունը
14. 1920 թ. թուրք - հայկական պատերազմում հայկական բանակի պարտության պատճառները. քննական վերլուծություն
15. Հայ – ռուսական հարաբերությունները 1920 թ.: Հայաստանի խորհրդայնացումը
16. ԼՂԻՄ-ի կազմավորման հիմնախնդիրը. սահմանների հարցը (1921 – 1923 թթ.)
17. Հայկական Սփյուռքի ձևավորումը, զարգացման հիմնական փուլերը, առանձնահատկությունները
18. Ժողովրդագրական փոփոխությունները Արցախում խորհրդային տարիներին
19. Ժողովրդագրական վիճակը Արևելյան Հայաստանում և Անդրկովկասում 1920 – 1930 – ական թթ.
20. Հայկական ԽՍՀ տարածքի և սահմանների հիմնահարցը 1920- 1930-ական թթ.
21. Ազգային զարթոնքը և նոր երևույթները հայ մշակույթում
22. Սփյուռքի դերակատարությունը Հայ Դատի համար մղվող պայքարում
23. Այլախոհությունը հայ իրականության մեջ 1960-1980-ական թթ.
24. Զինյալ պայքարը Սփյուռքում 1970-1980-ական թթ. (նախադրյալները, հիմնական կազմակերպությունները. գործելակերպի տարբերություն)
25. Արցախյան հիմնախնդիրը միջազգային ատյաններում (1998 թ. մինչև մեր օրերը)

## ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1. Հայոց պատմություն, հատոր I, Հին դարեր, գիրք երկրորդ (Ք. ա. IX դար – Ք. հ. III դար), ՀՀ. Գիտությունների ակադեմիա, Պատմության ինստիտուտ, խմբ. խորհուրդ՝ Ա. Մելքոնյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2024:
  2. Հայոց պատմություն, հատոր II, Միջին դարեր, գիրք առաջին (IV դ. սկիզբ - IX դարի կես), խմբ. խորհուրդ՝ Ա. Մելքոնյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2018:
  3. Հայոց պատմություն, հատոր II, Միջին դարեր, գիրք երկրորդ (IV դ. սկիզբ - IX դարի կես), խմբ. խորհուրդ՝ Ա. Մելքոնյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2014:
  4. Հայոց պատմություն, հատոր III, Նոր ժամանակաշրջան, գիրք առաջին (XVII դ. երկրորդ կես – XIX դ. վերջ), , ՀՀ. Գիտությունների ակադեմիա, Պատմության ինստիտուտ, խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2010:
  5. Հայոց պատմություն, հատոր III, Նոր ժամանակաշրջան, գիրք երկրորդ (1901-1918 թթ., հայ գաղթավայրերը, պարբերական մամուլը և մշակույթը XIX դ. և XX դ. սկզբին, ՀՀ. Գիտությունների ակադեմիա, Պատմության ինստիտուտ, խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2015:
  6. Հայոց պատմություն, հատոր IV, Նորագույն ժամանակաշրջան, գիրք առաջին (1918-1945 թթ., ՀՀ. Գիտությունների ակադեմիա, Պատմության ինստիտուտ, խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2010:
  7. Հայոց պատմություն, հատոր IV, Նորագույն ժամանակաշրջան, գիրք երկրորդ (1945-1990 թթ., ՀՀ. Գիտությունների ակադեմիա, Պատմության ինստիտուտ, խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Ե., «Զանգակ» հրատ., 2016:
  8. Հակոբյան Ա., Միակուսակցական վարչակարգի ձևավորումը Խորհրդային Հայաստանում (1920-ական թվականներ), ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, Ե., 2016:
  9. Հովհաննիսյան Պ., Հայ ազատագրական շարժումները (XV դարի կես-XVIII դարի վերջ), Ե., 2010:
  10. Մինայան Է., Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության պատմություն, Ե., 2013:
  11. Տատրյան Վ., Հայոց ցեղասպանության հերքման հիմնական փաստարկները. աղավաղման և կեղծարարության ուսումնասիրություն, Ե., 2005:
  12. Туныя В., Политика самодержавия России в Закавказье XIX – нач. XX вв., часть первая, 1800-1826 гг., Ер., 2006, часть вторая, 1826-1836 гг., Ер., 2006, часть третья, 1836-1844 гг., Ер., 2006.
- /Վերջին 25 հարցերի համար որպես աղբյուր օգտագործել մագիստրոսական համապատասխան դասընթացների դասախոսությունները և գրականության ցանկերը/